

Primerjaj z govorno besedo!

GOVOR

NJ. E. ROMAN-a KIRN-a
Veleposlanika,
Stalnega predstavnika Republike Slovenije
pri Združenih narodih

V IMENU MREŽE ZA ČLOVEKOVO VARNOST

NA ODPRTI RAZPRAVI VARNOSTNEGA SVETA O CIVILISTIH V
OBOROŽENIH SPOPADIH

New York, 28. junij 2006

Gospa predsednica,

v veliko čast mi je spregovoriti v imenu Mreže za človekovo varnost in njenih članic Avstrije, Čila, Grčije, Irske, Jordanije, Kanade, Kostarike, Malija, Nizozemske, Norveške, Slovenije, Švice in Tajske ter Južne Afrike kot opazovalke.

Najprej bi se danskemu predsedstvu Varnostnega sveta rad zahvalil za organizacijo te odprte debate. Pozdravljamo sprejetje Resolucije 1674 z 28. aprila 2006 in to priložnost, ko vse članice organizacije lahko sodelujemo v razpravi o nadaljnjih dejavnostih v okviru resolucije in njenem izvajanju. Te priložnosti smo veseli še toliko bolj, saj je od sprejetja resolucije VS leta 2000 do sprejetja zadnje resolucije aprila letos preteklo že šest let. Od sprejetja Resolucij 1265 in 1296 smo dosegli izjemen napredek v vključevanju elementov civilne zaščite v sisteme sankcij, da bi tako zmanjšali njihov vpliv na humanitarno področje; poleg tega pa so za zadnjih sedem pooblaščenih misij VS veljale določbe, ki so četam dovoljevale uporabo sile za zaščito civilistov, ki jim preti neposredna nevarnost napada. Uspešni smo bili tudi na drugih področjih: rednejše vključevanje mednarodnih človekovih pravic in humanitarnega prava v besedila VS, omembe osebnega in lahkega orožja, vpliv odkrivanja nezakonitih virov ter potreba po razmisleku o otrocih, obeh spolih in virusu HIV oz. aidsu pri načrtovanju misij.

Radi bi se zahvalili Janu Egelandu, generalnemu podsekretarju za humanitarne zadeve in vodji koordinacije ZN za nujno pomoč, za njegovo predstavitev ter zlasti priporočila o možnih praktičnih ukrepih za izboljšanje naše skupne sposobnosti zaščititi civiliste. Po objavi lanskoletnega poročila generalnega sekretarja, članice Mreže z velikim zanimanjem pričakujemo novo poročilo, ki naj bi bilo pripravljeno naslednje leto.

Nasilje in notranji oboroženi spopadi v različnih delih sveta še vedno čezmerno vplivajo na civiliste in jih pogosto prisilijo v razselitev. Trpljenje civilistov v oboroženih spopadih je še vedno eden izmed najbolj zaskrbljujočih vidikov oboroženih spopadov, ki predstavlja velik izziv miru in varnosti. Danes se poleg tega bolje zavedamo vpliva razpada družbe kot posledice oboroženih spopadov na civilno prebivalstvo.

Posebej zaskrbljeni smo zaradi širjenja in zlorabe osebnega in lahkega orožja ter streliva in s tem povezanega nezakonitega trgovanja, ki širijo oboroženo nasilje ter ogrožajo civiliste in razvojne dejavnosti za stabilizacijo pokonfliktnih družb. Nujno moramo ukrepati, da bi ustavili nasilje in vpliv osebnega in lahkega orožja na civiliste. S tem v zvezi bi Svet radi opozorili na Ženevsko deklaracijo o oboroženem nasilju in razvoju s 7. junija 2006, ki vsebuje sklop priporočil o boju proti oboroženemu nasilju.

Sklepni dokument z vrha leta 2005 je potrdil odgovornost zaščititi prebivalce pred genocidom, vojnimi zločini, etničnim čiščenjem in zločini proti človeštvu. Mreža se zavzema za boljše razumevanje koncepta *odgovornost zaščititi*. Prav tako nas veseli, da je Svet ponovno potrdil 138. in 139. odstavek Sklepnega dokumenta z vrha leta 2005.

Varnostni svet pozivamo, naj s tem v zvezi načrtuje primerno izvajanje. Pozivamo pa tudi stalne članice VS, naj ne uporabljajo veta, ko gre za omenjene štiri mednarodne zločine.

Poudariti želimo, da odgovornost zaščititi zajema tako preprečevanje, zaščito kot tudi obnovo. Zato tukaj pozdravljamo odločitev Sveta, da poudari preprečevanje in potrebo po celovitem pristopu s spodbujanjem gospodarske rasti, izkoreninjenja revščine, trajnostnega razvoja, nacionalne sprave, dobrega vodenja, demokracije, vladavine prava ter spoštovanja in varstva človekovih pravic. V zvezi z obnovo pozdravljamo ustanovitev Komisije za vzpostavljanje miru, ki je prvič zasedala prejšnji teden, ter vlogo, ki jo lahko ima pri omogočanju prehoda iz pomoči na razvoj in proti trajnostnemu miru.

Članice Mreže za človekovo varnost popolnoma podpiramo mandat posebnega svetovalca generalnega sekretarja za preprečevanje genocida. Njegovo delo in sodelovanje z različnimi vpletenimi akterji na terenu je pomembno za zbiranje svežih in zanesljivih informacij, s katerimi lahko bolje obveščamo svoje mehanizme za preprečevanje, ter za oblikovanje razlogov za opozarjanje Varnostnega Sveta na določene razmere. Varnostni svet pozivamo, naj podpre ta mehanizem, ki se zavzema za dejansko preprečevanje kršitev in zlorab mednarodnih človekovih pravic ter humanitarnega prava.

Vloga Varnostnega sveta pri obravnavi civilne zaščite kot sestavnega dela njegovih odgovornosti, povezanih z mirom in varnostjo, je sedaj trdno določena in okrepljena s Sklepnim dokumentom. Svet mora še naprej raziskovati, kako bi se najbolj učinkovito odzval na kršitve in zlorabe mednarodnega humanitarnega prava in prava o človekovih pravicah. Poleg tega bi Svet moral biti dosleden pri opravljanju svojih odgovornosti po Ustanovni listini, da bi povečal predvidljivost in preglednost svojega dela.

(Cilji zaščitnih mandatov; usklajevanje in sodelovanje; zagotavljanje pomembnih informacij, analize in načrtovanje)

Da bi si Svet lahko zastavil realne cilje, povezane z zaščito civilistov v oboroženih spopadih – tj. cilje, ki naj bi jih privzela prizadeta družba in mednarodna skupnost –, mora biti predvsem dobro obveščen. Misijske, ki jih Svet pošilja v prizadeta območja in države, so pohvalne. Svet bi morali redno obveščati tudi ustrezni drugi deli sistema ZN: koordinator ZN za nujno pomoč in generalni podsekretar za humanitarne zadeve, posebni svetovalec generalnega sekretarja za preprečevanje genocida, visoka komisarka za človekove pravice, predstavnik generalnega sekretarja za notranje razseljene osebe in organe ZN ter drugi pomembni partnerji, ki se ukvarjajo s humanitarnimi dejavnostmi. Stalna krepitev področnih misij Urada visoke komisarke za človekove pravice bi morala znatno izboljšati vpliv odločitev ZN in osnovnih norm, povezanih s humanitarnostjo in človekovimi pravicami, na izboljšanje lokalne situacije in partnerstvo z lokalnimi akterji.

Odločitve, sprejete na podlagi zadostnih informacij, pripomorejo k preglednosti zaščitnih mandatov. Proces odločanja Sveta mora poleg tega temeljiti na ustreznih načelih, normah

in standardih mednarodnega humanitarnega in begunskega prava ter prava o človekovih pravicah.

(Humanitarni dostop)

Da bi zaščitili civilno prebivalstvo in mu pomagali v težki situaciji, Mreža poziva države in nevladne oborožene akterje, naj humanitarnim akterjem omogočijo varen in neoviran dostop do prizadetega prebivalstva. Na tem mestu pozdravljamo sprejetje Izbirnega protokola h Konvenciji o varnosti osebja Združenih narodov in spremljajočega osebja, ki veliko pripomore k učinkovitemu, nujno potrebnemu delu humanitarnih agencij in organizacij na terenu.

Podpiramo trenutne reforme, ki naj bi izboljšale pravočasnost, predvidljivost in učinkovitost globalnega humanitarnega odzivnega sistema – tudi s pomočjo razširjenega Osrednjega sklada za nujne primer. Prav tako pozdravljamo prizadevanja za izboljšanje koordinacijske sposobnosti v primerih človekoljubne pomoči in ocenjevanja potrebe po pomoči ter prizadevanja za zagotavljanje zanesljive koordinacije, pripravljenosti in odzivnosti na tem področju. Ta reformna prizadevanja se medsebojno dopolnjujejo; morala bi izboljšati sodelovanje med agencijami in na ta način odpraviti napake pri zagotavljanju zaščite prizadetega prebivalstva, zlasti oseb, razseljenih v notranjosti.

(Nekaznovanje, skladnost z mednarodnim pravom)

Vsi vpleteni v spopad morajo upoštevati mednarodno pravo, kar je ključnega pomena za zagotavljanje varnosti civilnega prebivalstva.

Boj proti nekaznovanju je pomemben, da bi se družbe, ki so jih prizadele vojne, spopadle s svojo preteklostjo ter si prizadevale za spravo in trajnostni mir. Vse države so dolžne odpraviti nekaznovanje s sprejetjem zakonov, politik in programov ter učinkovitim pravosodnim sistemom. Izkazalo se je, da je delo mednarodnih in mešanih sodišč ter zlasti Mednarodnega kazenskega sodišča zelo pomembno, ko pravice ni mogoče doseči na državni ravni. Državne in mednarodne ustanove za kazensko pravosodje morajo na terenu dobiti vso potrebno podporo.

V prejšnjih odprtih razpravah Varnostnega sveta smo opozorili na skrb vzbujajočo prisotnost spolnega nasilja in nasilja nad ženskami in moškimi na območjih, ki so jih prizadeli spopadi. Večina civilnega prebivalstva so ženske in otroci, zato spopadi prizadenejo zlasti njih. Resolucija 1325 VS ZN o ženskah, otrocih in varnosti se je odzvala na dejstvo, da so izkušnje žensk v spopadih nedopustno zanemarjene. Spolno nasilje se pogosto uporablja kot namerno sredstvo vojskovanja. V nekaterih okoliščinah je spolno nasilje povzročilo večje število okužb z virusom HIV oz. aidsom, posledice pa so bile katastrofalne. Te zadeve je treba dokumentirati in o njih poročati bolj aktivno, da bi lahko oblikovali učinkovite preprečevalne ukrepe in sredstva. Velik napredek v boju

proti spolnemu nasilju kot metodi vojskovanja je bila opredelitev posilstva, spolnega suženjstva, vsiljene prostitucije in prisilne nosečnosti kot zločinov proti človečnosti in vojnih zločinov v Rimskem statutu Mednarodnega kazenskega sodišča. Narediti pa je treba še več.

V oboroženi spopadih so posebej ranljivi otroci: velikokrat so tarča ugrabitev in rekrutiranja v oborožene skupine. Podpiramo delo nove delovne skupine VS, zadolžene za otroke in oborožene spopade, ter spodbujamo učinkovito izvajanje Resolucije 1612.

Za konec bi rad opomnil, da se moramo zavedati naše skupne odgovornosti za pravočasno, proaktivno in odločno ukrepanje, da bi tako preprečili nadaljnje trpljenje.

Gospa predsednica, hvala.